

Kişiliğin Karanlık Üçlüsü

Neşe Salik Ata¹

Özet

Son yıllarda çalışma hayatında etik dışı uygulamaların artması nedeniyle yönetim alanındaki araştırmacılar kişiliğin karanlık yönüne odaklandığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda narsisizm, makyavelizm ve psikopati karanlık üçlü olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca bu konuda yapılan çalışmalar karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin ortak özelliklere sahip olabildiği gibi farklı davranışlar sergileyebileceğini de göstermektedir.

Alanyazında “Karanlık Üçlü” başlığı altında ele alınan üç kişilik özelliği narsisizm, makyavelizm ve psikopati kavramları çalışma kapsamında ele alınarak önceki çalışmalar çerçevesinde tanımlanmıştır. Ayrıca narsisizm, makyavelizm ve psikopati kişiliğe sahip bireylerin genel özellikleri ve alanda yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

Giriş

Kişilik kavramı bireyin biyolojik özellikleri ve çevreyle etkileşimine verdiği anlamla şekillenen ve hayat boyu devam eden bir süreci ifade etmek için kullanılmaktadır (Cihangiroğlu, 2012: 120). Başka bir ifade ile kişilik, bireyi diğer insanlardan ayıran, bireye özgü tutarlı davranış kalıplarıdır (Müezzın ve Okray, 2021: 764). Ancak bireyin davranış kalıpları kimi zaman iyi kimi zaman kötü olarak nitelendirilmektedir. Bu nitelendirme kişiliğin aydınlık yönü ve karanlık yönü ile ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla iyi davranış kalıpları kişiliğin aydınlık yönünü, kötü davranış kalıpları ise kişiliğin karanlık yönünü oluşturmaktadır.

Kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmalar genellikle olumlu kişilik özelliklerine odaklanırken 2010 yılından sonra yapılan araştırmalar çalışanların iş yerinde istenmeyen davranışlarının sebeplerini açıklamak için kişiliğin karanlık yönlerini inceleme ihtiyacı duymuşlardır (Forsyth

1 Dr. Öğretim Üyesi, Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri MYO, nesosalik@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8977-7881>

vd., 2012: 560). Kişiliğin karanlık yönünü; insanların sosyal ve iş hayatındaki pek çok davranış ve tutumu üzerinde kritik rol oynayan bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, karanlık kişilik özelliklerine sahip bireyler toplumsal ve örgütsel açıdan olumsuz davranış ve tutumlar sergilemektedir (Kanten vd., 2015: 367). Karanlık kişilik özelliklerine sahip çalışanların sergilediği olumsuz tutum ve davranışlar; etik dışı, yasal olmayan, kınanması gereken güç, servet veya intikam elde etmek için sistematik olarak başkalarına zarar veren haksız davranışlardır (Linstead vd., 2014: 167-169).

1. Karanlık Üçlü

İnsan doğasının karanlık yönüne olan ilginin artması sonucunda etik ve toplumsal açıdan yanlış olarak algılanan davranış ve tutumları içeren “karanlık üçlü” kavramı ve bu kavramın birer parçası olan karakter ve kişilik özellikleri önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir (Jones ve Paulhus, 2014: 39). Karanlık üçlü kavramı, kötü niyetli olarak algılanan ve birbiriyle ilişkili üç kişilik özelliğini ifade etmek için ortaya atılmıştır. Bu yapı, bireyin işlevselliğini klinik bir boyuta çevirmeyen, narsisizm, psikopati ve makyavelizm özelliklerini bir arada taşıyan bir yapıdır. Karanlık üçlü, klinik olmayan ancak itici özelliklere sahip şemsiye bir terimdir. (Paulhus ve Williams, 2002: 556). Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler:

- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin kötü niyetli bir kişiliğe sahip olma, ikiyüzlülük, duygusal soğukluk, kendi reklamını yapma, saldırganlık gibi özellikleri bulunmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002: 557).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip kişiler duygusuz bir mizaç, sınırlı duygudaşlık, alçak gönüllü olamama, dürtüler doğrultusunda hareket etme, kendisini ve çıkarlarını ön planda tutma gibi davranışlar sergilemektedir (Jonason vd., 2009: 6).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip kişilerin heyecan arama ve dürtüsel davranma olasılıkları daha yüksektir ve bu özelliklere sahip olmak kişileri riskli davranışlara daha yatkın hale getirmektedir (Crysel vd., 2013: 38).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler, diğer bireyleri kendi çıkarları doğrultusunda kullanma isteği ve empati eksikliği yoğunudur (Vonk vd., 2015: 50).
- Karanlık üçlü kişilik özelliğine sahip bireyler, diğerlerinin görüşlerini önemsememekte ve bu durum kısa vadede fayda sağlasa da uzun

vadede kişinin kendi davranışlarından vazgeçip olumsuz sayılabilecek davranışlara devam etmesine sebep olmaktadır (Kaiser vd., 2015: 58).

- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler kişisel yarar sağlayan topluluk ve grup oluşumları üzerinde olumsuz etkiye sahiptir ve bu oluşumların devamlılığını tehdit edici davranışlar sergilemektedir (Jonason vd., 2015: 43).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler çoğunlukla toplumsal kuralları ve etik değerleri yok sayarak, yalan, hile, aldatma, zorbalık gibi davranışları yapma eğilimindedir (Muris vd., 2017: 197).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler işlevsiz veya tehlikeli bir ahlak ile davranış sergilemektedir (Cömert ve Gizir, 2020: 136).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler manipülatif ve duygu yoksundur (Yılmaz vd., 2021: 600).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler kandırma yöntemlerini kullanarak bencil ve duyarsız davranmaktadır (Temelli vd., 2021: 198).
- Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler narsist, makyavelist ve psikopati davranışları sergilemektedir.

2. Narsisizm

“Narsisizm” kavramı kökenlerini Yunan mitolojisinde, sudaki yansımasını görünce kendine aşık olan ve asla ulaşamayacağı sevgiliyi yani kendi yansımasını seyrederek tüm hayatını tüketen genç adam “Narcissus”dan almaktadır (Chatterjee ve Hambrick, 2007: 353; Meares ve Graham, 2008: 440). Etimolojik olarak ise “narsisizm” kelimesi Yunanca’da küntlük anlamına gelen “narke” kelimesinden türemiştir (Geçtan, 2003: 254).

Narsizm kavramı ilk kez 1910 yılında Freud, Cinsellik Üzerine Üç Makale isimli çalışmasında bir dipnot olarak yer vermiştir ve dört yıl sonra ‘On Narcissism: An Introduction’ yazısını yayınlamıştır (Kartopu, 2013: 628). Freud narsizmi, *‘kişinin kendi bedenine tam bir tatmin düzeyine ulaşana kadar bakması ve bedenine genellikle cinsel bir nesne gibi davranması’* olarak tanımlamaktadır (Freud, 2014: 25).

Narsisizm tehlikeli boyutlara ulaşmadığı sürece değerli ve gerekli bir eğilim olarak ifade edilmektedir (Cihangiroğlu, 2012: 121). Ancak narsizmi bireyin kendini beğenme ve sevme duygusunu radikal bir biçimde hayatındaki süreçlerin geneline yayması şeklinde tanımlanabilecek bir kişilik

bozukluğu şeklinde ifade etmek de mümkündür (Thomaes vd., 2008: 382). Sonuç olarak narsist kişiliği sahip bireyler, kendini yücelten, çıkarları uğruna yalan söyleyebilen, eleştiriye tahammülü olmayan, ütopyik düşünen bencil kişilerdir.

Narsist özelliğe sahip kişiler diğer insanlardan aşırı derecede hayranlık beklerken (Kernberg, 2019: 214) benlik saygıları kırılabilir olmakta ve ilgi görme arzularına karşılık alamadıklarında derin yaralanmalar yaşayıp öfkelenmektedir (Koroğlu ve Bayraktar, 2011; 101). Ancak narsist kişiler ilgiyi görme isteğini karşıdakine yansıtabilecek kadar yetenekli de değildir (Güven, 2019: 37). Dahası narsist kişiler gerçekçi olmayan hayallere kapılmakta (Goleman, 2007: 106), etik olmayan davranışlara yönelmekte (Madan, 2014: 1730), belli savunma aracılığı ile özsaygılarını korumaktadır (Mc Williams, 2009: 225).

Yukarıda sözü edilen özelliklerin yanı sıra narsist kişileri tanımlayabilecek bazı temel özellikler bulunmaktadır. Bu temel özellikler aşağıdaki gibidir (Özsoy ve Ardıç, 2017: 394):

- Narsist kişiliğe sahip bireyler kendilerine sahip oldukları özelliklerin ötesinde bir benlik inşa etmektedir.
- Narsist bireyler kendilerini diğer insanlardan üstün görmektedir.
- Narsistler diğer insanların kendilerine hayran olmalarından hoşlanmaktadır.
- Narsist bireyler daha çekici ve güçlü görünmek için sahip olduklarıyla hava atmaktadır.
- Narsist kişiliğe sahip bireyler, başka insanların kendilerini takip etmesinden, sözlerinin dinlenmesinden ve uygulanmasından zevk almaktadır.
- Narsist bireyler, eksiklikleri bastırma becerisine sahiptir.
- Narsist kişiliğe sahip bireyler eleştirilere karşı aşırı duyarlı olduklarından eleştirildiklerinde agresif tepki vermektedir.
- Narsistler amaç odaklıdır, davranışlarının temelinde ağırlıklı olarak kendi çıkarları yer almaktadır.
- Narsistler bireyler başkalarını etkilemek, kendilerini olduğundan farklı göstermek ve amaçlarına ulaşmak adına sıkça yalana başvurmaktadır.

3. Makyavelizm

Makyavelizm kavramı adını 1513 yılında kaleme aldığı “Hükümdar” adlı eserinde yer alan devlet idaresi ve ilkeleri konusundaki düşünceleriyle büyük ses getiren İtalyan yazar Niccolo Machiavelli’den almaktadır (Jones ve Paulhus, 2014: 28-41). Niccolo Machiavelli’ye göre tüm insanlar bencil, doyumsuz, nankör, ürkek ve içten pazarlıklıdır. Machiavelli’ye göre “*zafere giden her yol mubahtır*”. Bu nedenle başarılı olmak isteyen akıllı biri gerektiğinde kötü olmak zorundadır. (Yücel, 2020: 73-74). Ayrıca Machiavelli’nin Hükümdar eserinde Makyavelizmin ilkeleri bulunmaktadır. Bu ilkelerden bazıları şunlardır (Ural, 2003: 102):

- Her bakış açısının iyi olması imkânsızdır.
- Dürüstlük her zaman iyi bir politika değildir.
- İnsanlar, başkalarına fayda sağlamak için duymak istediklerini söylemektedir.
- Birisi bir şeyi yapmak istediğinde, o şeyin neden yapıldığına dair gerçeği söylemek yerine, daha önemli bir sebep bulmak çok daha iyidir.

Makyavelizm anlayışında önemli olan normlar, ilkeler, ahlak ve etik değil, varılmak istenen hedef ile izlenen yöntemin uyumudur. Makyavelizm, diğerlerinden ziyade bencil bir anlayışı benimsemekte ve bu bağlamda ahlaksızlık, hile, aldatma, yalan, siniklik vb. gibi tamamını evrensel anlamda olumsuzluk ifade eden tüm kavramları meşrulaştırmaktadır (Murat, 2017: 23). Çünkü makyavelizm anlayışına sahip kişiler amaçlarına ulaşmak için bu tür davranışları sergilerken eylemlerinin duygusal sonuçlarından çok süreç içerisindeki getirilerinin neler olduğuna önem vermektedir (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015: 695).

Makyavelist bireyler, duygusal zekaları düşündükleri kadar güçlü olmasa da, kendilerini diğer insanların manipülatörü olarak görmektedir. Makyavelist bireylerin kariyerlerinde başarılı olma şansı yapısal olarak gelişmemiş ve kötü organize edilmiş ortamlarda artmaktadır (Dahling vd., 2009: 220). Bu özelliklerinin yanı sıra makyavelist kişileri tanımlayabilecek bazı temel özellikleri bulunmaktadır. Bu temel özellikler aşağıdaki gibidir:

- Makyavelist bireylerin başkalarına ihanet etme ve yalan söyleme eğilimleri yüksek olmasına rağmen düzenli olarak anti-sosyal davranış biçimleri göstermemektedir (Ferris ve King, 1996: 55).
- Makyavelist kişiliğe sahip bireyler, insanları kandırma, örgütte yer alan diğer bireylerin ilişkilerine yoğunlaşma, paylaşımlar ve kazanımların

dağıtımı noktasında manipülatif faaliyetlerde bulunma gibi etik dışı roller üstlenmektedir (Schermerhorn vd., 1998: 56).

- Makyavelist kişiliğe sahip bireyler dışa vurum, paranoya, psikotizm, narsisizm, psikopati, nevroitiklik gibi özelliklerle ilişkili olarak kişilik işlev bozuklukları gösterebilmektedir (McHoskey, 2001: 791).
- Makyavelist bireylerin başka kişilerin ihtiyaç ve istekleriyle değil yalnızca kendi çıkarlarını ilgilendirmektedir. Bu bireylere göre kendi amaçlarına ulaşmak için duygu sömürüsü, hile ve yalakalık yapmak normal davranışlardır (Jones ve Paulhus, 2009: 101).
- Makyavelist kişiliğe sahip bireyler; zayıflıklarını gizleyen ama başkalarının zayıflıklarını ortaya çıkaran davranışlar sergilemektedir (Wai ve Tiliopoulos, 2012: 794).
- Makyavelistler insanları sevmeyen, toplumdandan kaçınan, soğuk ve ilgisiz davranışlar sergilemektedir (Rauthmann ve Kolar, 2013: 583).
- Makyavelist bireyler, amaç odaklıdır ve insanları sonuca ulaştırmada bir araç olarak görmektedir (Lang, 2015: 28).

4. Psikopati

İlk defa 19. yüzyılda Fransız psikiyatrist P. Pinel tarafından ileri sürülen “Psikopati” kavramı, psikotik belirti göstermeyen, ahlaki değerleri düşük ve entelektüel seviyeleri normal fakat kontrolsüz davranışlar sergileyen kişileri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. 20. yüzyılda H. Clekley ise, duygu ve empati eksikliği ile ilişkilendirilmiş bir kişilik bozukluğu şeklinde yorumlamasıyla, günümüz dünyasında genel kabul görmüş psikopati kavramı tanımının şekillenmesini sağlamıştır (Hare, 1998: 120).

Psikopati kavramı, *“vicdan eksikliği, suçluluk ve empati yoksunluğu içeren davranış kalıplarıyla karakterize bir kişilik bozukluğu”* olarak tanımlanmaktadır (Babiak ve Hare, 2006: 18-19). Diğer bir tanıma göre ise psikopati, bir kişilik bozukluğu değil, bireylerin gerçeklik bağlantısı ve yeterli kimlik bütünleşmesi sağlayabilmiş daha olgun savunma mekanizmaları kullandıkları halde; eylemleri ve temel düşünceleri antisosyal eğilimin izlerini taşımasıdır (Mc Williams, 2009; 193).

Psikopat kişiler duygu ve empati yoksunluğunun yanı sıra strese yüksek eğilim, soğukkanlılık, düşük korku düzeyi, suça eğilim, düzensiz hayat tarzı, dürtü kontrol bozukluğu, anormal sosyalleşme, bencillik ve sorumsuzluk gibi davranış ve tutumları sergilemektedir (Jonason ve Middleton, 2015: 672). Psikopat kişilerin sergiledikleri diğer davranış ve tutumlar aşağıdaki gibidir:

- Psikopat bireylerin dürtüselliğın ön planda tutarak, kaygı seviyesinin normalin oldukça altında ve anti-sosyal eğilimin ile davranış sergilemektedir (Paulhus ve Williams, 2002: 559; Noyan, 2008, 8).
- Psikopat kişilikli bireyler için suçluluk ve utanma kavramları önem arz etmez, içlerinden geldiği gibi davranmaktadır (Hare ve Neuman, 2008: 895).
- Psikopat bireyler konuşmak yerine harekete geçmektedir. Konuştuklarında kelimeleri kendilerini ifade etmek için değil başkalarını manipüle etmek için kullanırlar (Mc Williams, 2009: 193).
- Psikopat kişilikli bireyler kendi arzularını karşılama önceliğine sahip, doğru-yanlış ayrımı yapmaktadır (Campbell vd., 2009: 575).
- Psikopat kişilik özelliğine sahip bireyler; kişilerarası ilişkilerde merhametsiz, duygusuz ve bencil olma ile ilişkileri kendi çıkarları için kullanmaktadır (Furtner vd., 2011: 371).
- Psikopatik bireyler, sınırlarına hakim olamamakta, çabuk öfkelenmekte, kişiler arası ilişki kurmada zorluk yaşamaktadır (Çapar, 2017: 13).
- Psikopat bireyler üretkenliğe aykırı davranışlar sergilemekte ve genelleştirilmiş kural ihlali yapmaktadır (Aykanat ve Yıldız, 2022: 896).

5. Karanlık Kişilik Üçlüsü İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Paulhus ve Williams (2002) çalışmalarında karanlık üçlü kişilik özelliklerinin birbiri ile benzer ve farklı yönlerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma 245 kişilik bir psikoloji öğrencisi grubu ile yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara göre makyavelizm, narsisizm ve psikopatinin birbiri ile ilişkili ancak birbirinden farklı kavramlar oldukları sonucuna varılmıştır.

Vernon ve arkadaşları (2008) karanlık üçlü değişkeni ile ilgili ilk davranışsal genetik ve bunların büyük beş kişilik özellikleriyle ilişkileri üzerine araştırma yapmıştır. Karanlık üçlü değişkenlerinin her biri ile büyük beş kişilik özelliklerinin bazılarının arasında önemli ilişkiler olduğunu belirlenmiştir. Bu değişkenlerin büyük ölçüde genetik faktörlerle ilişkili olduğu ortaya konmuştur.

Jonason ve Tost (2010) tarafından 358 kişi ile gerçekleştirilen araştırmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile öz denetim arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda psikopati ve makyavelizm puanı yüksek kişilerin düşük özdenetime sahip olduğu belirlenirken narsisizm puanı ile düşük özdenetim arasında bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır.

Baughman ve diğerleri (2012) zorbalık eğilimleri ile karanlık üçlü kişilik arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Yaşları 18 ila 70 arasında değişen 657 kişilik bir örneklemeden toplanan 25 veriye dayanarak makyavelizm, psikopati ve narsisizmin zorbalıkla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca narsist özelliklere sahip kişilerin doğrudan fiziksel zorbalık yerine dolaylı zorbalığa başvurdukları gözlemlenmiştir.

Crysel ve diğerleri (2013) karanlık üçlü özelliklerin (narsist, makyavelist ve psikopat) dürtüsellik, heyecan arama ve risk alma davranışı gibi benzer kısa vadeli özelliklerle ilişkili olabileceğini öne sürmüştür. Bu bağlamda iki çalışma yapılmıştır. Her iki çalışma da karanlık üçlü özellikleri ile heyecan arayışı ve dürtüsellik arasında pozitif ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca riskli davranışları anlamak için karanlık üçlü özelliklerinin etkilerinin ele alınması gerektiği ortaya konmuştur.

Aydoğan ve Serbest (2016) tarafından yapılan çalışmada bir kamu kuruluşunun iç denetim bölümünde çalışan iç denetçilerin karanlık kişilik özellikleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; psikopati düzeyinde cinsiyete, yaşa ve çalışma süresine göre farklılık görülmezken; medeni duruma göre farklılık belirlenmiştir. Narsisizm boyutunun cinsiyete göre farklılık göstermediği ancak yaşa, çalışma süresine ve medeni duruma göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Makyavelizm düzeyi ise, demografik değişkenlere göre hiçbir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Goodboy ve Martin (2015) yaptıkları çalışmada karanlık üçlü ile siber zorbalık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklem 227 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Elde edilen analiz sonuçlarına göre karanlık üçlü olarak bilinen makyavelizm, narsisizm ve psikopatinin siber zorbalıkla ilişkili olduğunu belirlenmiştir.

Satıcı ve arkadaşlarının (2019) karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışı arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Çalışmanın sonuçlarına göre, dikkat ve motor dürtüselliğinin narsisizm ve psikopati tarafından pozitif olarak yordandığı ancak makyavelizm tarafından anlamlı yordanmadığı tespit edilmiştir. Heyecan aramayı ise yalnızca psikopatinin negatif yönde anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

SONUÇ

Kişilik ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde büyük çoğunluğunun kişiliğin aydınlık yönü ile ilgilendiği görülmektedir. Ancak araştırmacılar, 2002 yılında Paulhus ve Williams insanın doğasındaki kötü niyetli tarafı tanımlamak için karanlık kişilik özellikleri kavramını (Paulhus ve Williams,

2002: 557) kullandıktan sonra bilim adamları kişiliğin karanlık yönünü araştırmaya başlamışlardır.

Literatür incelendiğinde narsizm, makyavelizm ve psikopati “karanlık üçlü” olarak adlandırıldığı görülmektedir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri, birey davranışları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu etki bireysel, örgütsel ve toplumsal açıdan olumsuzluk arz etmektedir. Bu olumsuz etkinin önlenmesi veya azaltılması için gerekli stratejileri geliştirilmek zorundadır. Bu açıdan ele alındığında , “karanlık üçlü” kavramının alan yazında dikkat çektiği ve çeşitli araştırmalara konu olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada karanlık üçlü başlığı altında ele alınan üç kişilik özelliği narsisizm, makyavelizm ve psikopati, önceki çalışmalar çerçevesinde tanımlanmış, benzerlikleri ve farklılıkları açısından alanda yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

Kaynakça

- Aydoğan, E. ve Serbest, S. (2016). İş yerinde karanlık üçlü: bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde araştırma. *Sayıştay dergisi*, (101): 97-121.
- Aykanat, Z. ve Yıldız, T. (2022). Ahlaki Çözülmenin Bir Öncülü Olarak Karanlık Üçlü: Bir Alan Araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(43): 891-909.
- Babiak, P. ve Hare R. D. (2006). *Snakes in suits: When psychopaths go to work*. New York, NY: Harper Collins.
- Baughman, H. M., Dearing, S., Giammarco, E. ve Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the Dark Triad: A study with adults. *Personality and Individual Differences*, 52(5): 571-575.
- Campbell, M. A., French, S., Gendreau, P. (2009). The prediction of violence in adult offenders: A metaanalytic comparison of instruments and methods of assessment. *Criminal Justice and Behavior*: 36: 567– 590.
- Chatterjee, A. ve Hambrick, D. C. (2007). It's all about me: Narcissistic chief executive officers and their effects on company strategy and performance, *Administrative Science Quarterly*, 52 (3): 351-386.
- Cihangiroğlu, N. (2012). Narsistik Kişilik ile Kurumsal Bağlılık Arasında Bir İlişki Var mıdır?, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11 (2): 119-126.
- Cömert, E., ve Gizir, C. A. (2020). Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü: HEXACO kişilik özelliklerinin yordayıcı rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(1): 127-159.
- Crysel, L. C., Crosier, B. S. ve Webster, G. D. (2013). The Dark Triad and risk behavior. *Personality and Individual Differences*, 54(1): 35-40.
- Çapar, Elif. (2017). Tutuklu ve Hükümlü Servisine Ceza Sorumluluğu Belirlenmesi Amacıyla Yatırılan Olgularda Antisosyal Kişilik Bozukluğu ve Psikopati ile Hekimi Yanıltıcı Davranış Arasındaki İlişki. Sağlık Bilimleri Üniversitesi. İstanbul.
- Dahling, J.J., Whitaker, B.G. ve Levy, P.E. (2009), The Development and Validation of a New Machiavellianism Scale, *Journal of Management*, 35: 219-257
- Ferris, G.R. ve King, T.R., (1996), Politics in Human Resources Decision: A Walk on the Dark Side, *IEEE Engineering Management Review*, 24: 52-59.
- Forsyth, D.R., Banks, G.C. ve Mcdaniel M.A. (2012), A Meta-Analysis of the Dark Triad and Work Behavior: A Social Exchange Perspective, *Journal of Applied Psychology*, 97(3): 557-579.
- Freud, Sigmund. (2014). *On Narcissism: An Introduction*. Germany: White Press,.

- Furtner, M. R., Rauthmann, J. F. ve Sachse, P. (2011). The SelfLoving Self-Leader: An Examination of the Relationship Between Self-Leadership and The Dark Triad, *Social Behavior and Personality*, 39 (3): 369-380.
- Geçtan, E. (2003). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar*. Metis Yayınları: İstanbul.
- Goleman, D. (2007). *Sosyal Zekâ İnsan İlişkilerinin Yeni Bilimi*, (O. Ç. Deniztekin, Çev.). 1. Basım, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goodboy, A. K. ve Martin, M. M. (2015). The personality profile of a cyberbully: Examining the dark triad. *Computers in Human Behavior*, 49: 1-4.
- Grieve, R. (2011). Mirror mirror: The role of self-monitoring and sincerity in emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 51: 981-985.
- Güven, M. (2019). Narsisizm Alçakgönüllülük ve Dindarlık İlişkisi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Hare, R. D. (1998). Psychopathy, affect and behavior. In D. J. Cooke, A. E. Forth ve R. D. Hare (Eds.), *Psychopathy: Theory, research and implications for Society*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic. (s.105-137).
- Hare, R. D., ve Neumann, C. S. (2008). Psychopathic Traits in a large community sample: Links to violence , alcahol use and intelligence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76: 893-899.
- Jonason, P. K. ve Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The dark triad and selfcontrol. *Personality and Individual Differences*, 49, 611-615.
- Jonason, P. K., Duineveld, J. J., ve Middleton, J. P. (2015). Pathology, pseudopathology, and the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 78, 43-47.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D. ve Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European journal of personality*, 23(1), 5-18.
- Jonason, P.K., Middleton, J. P. (2015). Dark triad: the dark side of human personality. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. 2nd edition*. 5: 668-679.
- Jones, D. N. ve Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. In M. R. Leary ve R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (ss.. 93-108). The Guilford Press.
- Jones, D. N., ve Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A Brief Measure of Dark Personality Traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.
- Kaiser, R. B., LeBreton, J. M., & Hogan, J. (2015). The dark side of personality and extreme leader behavior. *Applied Psychology*, 64(1): 55-92.
- Kanten, P., Yeşiltaş, M. ve Arslan, R. (2015). Kişiliğin Karanlık Yönünün Üretkenlik Karşıtı İş Davranışlarına Etkisinde Psikolojik Sözleşmenin Düzenleyici Rolü, *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 29 (2): 365-391.

- Kartopu, S. (2013). Narsisizmin Dindarlık Eğilimleriyle İlişkisi: Gümüşhane Üniversitesi Örneği *The Journal of Academic Social Science Studies* 6/6: 625-649
- Kernberg, O. (2019). Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm. Çev.: Mustafa Atakay. İstanbul: Metis Yayınları,.
- Köroğlu, E., ve Bayraktar, S. (2011). *Kişilik Bozuklukları*, HYB Basım Yayın: Ankara.
- Lang, A. (2015). "Borderline Personality Organization Predicts Machiavellian Interpersonal Tactics". *Personality and Individual Differences* 80: 28-31.
- Linstead, S., Marechal, G. ve Griffin, R.W. (2014). Theorizing and Researching the Dark Side of Organization, *Organization Studies*. 35(2): 165-188.
- Madan, A. O. (2014), "Cyber Aggression / Cyber Bullying and the Dark Triad: Effect on Workplace Behavior/ Performance", *International Journal of Social, Management, Economics and Business Engineering*, 8(6): 1725-1730.
- McWilliams, N. (2009). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process*. New York, NY: Guilford Press.
- McHoskey, J. W. (2001). Machiavellianism and personality dysfunction. *Personality and Individual Differences*, 31: 791-798.
- Mearns, R. ve Graham, P. (2008). Recognition and the duality of self. *International Journal of Psychoanalytic Self Psychology*, 3(4): 432-446.
- Müezzın, E. E. ve Okray, Z. (2021). Karanlık Üçlü'nün İnsan Cinselliği Üzerine Etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(4), 763-778.
- Murat, G. (2017). Karanlık Kişilik Özellikleri İle Sinizm Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., ve Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the dark triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on psychological science*, 12(2): 183-204.
- Noyan, Cemal Onur. (2008). Antisosyal Kişilik Bozukluğu Tanılı Bireylerin Karar Verme Süreçleri ile Psikopati ve Mizaç-Karakter Özellikleri Arasındaki İlişki. İstanbul: Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydar Paşa Eğitim Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Servis Şefliği, Uzmanlık Tezi,.
- Özsoy, E. ve Ardiç, K. (2017). Karanlık üçlü'nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24(2): 391-406.
- Paulhus, D. L., ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6): 556-563.

- Rauthmann, John F ve Kolar, Gerald P. (2013). "The Perceived Attractiveness and Traits of The Dark Triad: Narcissists Are Perceived As Hot, Machiavellians and Psychopaths Not". *Personality and Individual Differences* 54: 582-586.
- Satıcı, S. A., Kayış, A. R., Yılmaz, M. F. ve Eraslan-Çapan, B. (2019). Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54): 857-881.
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (1998). *Basic organizational behavior*. Hoboken, NJ, USA: J. Wiley.
- Temelli, E., Kaya, S., Kazgan, M. H., Yılmaz, N. A., Ayar, E., ve Yükseloğlu, E. H. (2021). Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinde Genetiğin Rolü. *Adli Tıp Bülteni*, 26(3): 197-204.
- Thomaes, S., Stegge, H., Bushman, B. J., Olthof, T., & Denissen, J. (2008). Development and validation of the Childhood Narcissism Scale. *Journal of personality assessment*, 90(4), 382-391.
- Ural, T. (2003). İşletme ve Pazarlama Etiği, Ankara: Detay Yayınları.
- Vernon PA, Villani VC, Vickers LC, Harris JA (2008) A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Pers Individ Dif*, 44:445-452.
- Vonk, J., Zeigler, V., Ewing, D., Mercer, S., Ammy, E., Noser, A.E. (2015). Mindreading in the Dark: Dark Personality Features and Theory of Mind", *Personality and Individual Differences*. 87: 50-54.
- Wai, M. ve Tiliopoulos, N. (2012). The Affective and Cognitive Empathic Nature of the Dark Triad of Personality, *Personality and Individual Differences*, 52 (7): 794-799.
- Yılmaz, T., Karagöz, Ş., Uzunbacak, H. H., ve Akçakanat, T. (2021). Karanlık üçlü kişilik özellikleri, psikolojik ayrıcalık, görelî yoksunluk ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(86): 597-622.
- Yücel, E. (2020). Kişiliğin karanlık üçlüsü: Turizm sektöründe demografik değişkenler açısından bir inceleme. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1): 71-86.
- Zeigler-Hill, V. ve Vonk, J. (2015). Dark personality features and emotion dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8): 692-704.